

В. П. Лецинський,

член-кореспондент Будівельної академії України

Директор ТОВ “Всеукраїнський центр державно-приватного партнерства”,

м. Київ

ЗАГАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ГАЛУЗЕЙ ТА РЕГІОНІВ

Розглянуто питання, пов'язані з підвищенням економічної ефективності та прискоренням соціально-економічного розвитку країни на основі здійснення переходу до економіки вищої організації з розвиненими продуктивними силами.

Ключові слова: розвиток, економіка, ефективність, галузь, регіон, підприємство, продуктивні сили, інновації, конкурентоспроможність, національна економіка.

Постановка проблеми. Існуюча несприйнятливість вітчизняною економікою науково-технічного прогресу, зростаюче технологічне відставання від розвинених європейських країн, низька конкурентоспроможність багатьох підприємств і галузей сповільнюють темпи входження України у світове господарство, в межах якого сучасний ринок діє за допомогою нововведень, а інноваційне прискорення забезпечує стабільність і стійкість економічного розвитку. Тому без підвищення частки інноваційної продукції та збільшення обсягів надання високотехнологічних послуг неможлива ефективна інтеграція нашої країни у світовий економічний простір [7].

Отже, XXI ст. об'єктивно визначає необхідність активізації в Україні інноваційної діяльності. Світовий досвід свідчить, що ті країни, які за темпами і якістю економічного зростання, рівнем добробуту громадян прагнуть увійти в число лідерів, повинні бути спроможними сприймати новітні досягнення науково-технічного прогресу, ефективно та своєчасно трансформуватися, використовуючи таке багатofакторне соціально-економічне явище ринкової економіки, як підприємництво, зокрема, його специфічний різновид – інноваційне підприємництво.

До того ж, теорія і практика підприємництва перебувають в *постійному розвитку*, а тому з часом обов'язково з'являються все нові проблеми, що потребують розв'язання, і виникає необхідність у безперервному оновленні знань з питань становлення і *розвитку інноваційного підприємництва*.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Напрями підвищення ефективності інвестиційної діяльності в своїх працях досліджують багато вітчизняних вчених. Серед них можна виокремити праці щодо конкурентоспроможності національної економіки та її інноваційного розвитку Я. Базилюка [4], Л. Федулової [5] та багатьох інших.

Зокрема, З. Варналій, А. Мокій, О. Новікова, О. Романюк та С. Романюк досліджують проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку регіонів України [7].

Мета статті – дослідити завдання будь-якої економіки – прискорення соціально-економічного розвитку країни на основі здійснення переходу до економіки вищої організації й ефективності з розвинутими продуктивними силами.

Виклад основного матеріалу. Наука, технології та інновації, як засвідчує історичний досвід, завжди були вирішальним чинником розвитку суспільства. А в останні десятиліття високорозвинені країни значно активізували інноваційний процес і щодалі він прискорюється, стає масштабнішим. Інноваційна спрямованість підприємницької діяльності забезпечує суб'єктам господарювання конкурентні переваги, слугує зміцненню їх ринкових позицій, а отже сприяє економічному піднесенню тих держав, що підтримують розвиток інноваційного підприємництва у своїй країні.

Сучасний соціально-економічний розвиток визначається передусім моделлю інноваційного розвитку та підвищенням конкурентоспроможності національної економічної системи. У реалізації таких цілей чільне місце належить інноваційному підприємництву.

На жаль, в Україні належних умов для інноваційного розвитку економіки досі не створено, вітчизняна економіка продовжує бути енергоємною і неконкурентоспроможною. Наявні дослідження діяльності українських

підприємств демонструють комплекс проблем, що виникають при формуванні та реалізації ними стратегії інноваційного розвитку, зокрема, пов'язаних з невизначеністю результатів виконуваних робіт.

На шляху переходу до моделі інноваційного розвитку існує багато невирішених питань, серед яких однією з головних є проблема державної підтримки інноваційного підприємництва. У програмних документах та реальних діях державної влади поки що не знайшли належного місця інноваційні чинники економічного зростання в Україні.

Відтак, економічного зростання хоча й вдається досягти, проте воно нестабільне, оскільки майже не пов'язане з інноваційним розвитком національної економіки і точно не зумовлено ним [4].

Інвестиційна діяльність відіграє провідну роль в економічному процесі, визначаючи загальний рівень розвитку економіки. Завдяки активізації інвестиційної діяльності збільшуються обсяги виробництва, зростає національний дохід, набувають розвитку галузі і підприємства, які найбільшою мірою задовольняють попит на ті або інші товари і послуги.

Інвестиції безпосередньо впливають не тільки на загальну ефективність господарювання і на можливість її зростання в довготривалій перспективі, а й на зайнятість і доходи. Так, купівля підприємством інвестиційних товарів, (наприклад, устаткування), стимулює загальне зростання платоспроможного попиту на товарному ринку.

Таким чином, інвестиції впливають не тільки на розширення потужностей у довгостроковій перспективі, а й на ступінь використання наявних потужностей, який залежить також від інвестицій в товарно-матеріальні запаси для забезпечення перевищення приросту запасів над їхніми витратами.

Капітальні інвестиції як основна складова ресурсного забезпечення інтенсифікації розвитку економіки є провідним фактором процесу інтенсифікації й, водночас, його головним обмеженням: зростання потреб галузей у новій техніці об'єктивно стримується наявними можливостями галузей інвестиційного комплексу.

Необхідною умовою вибору найбільш ефективних напрямів інвестиційної і структурної політики є створення єдиної методологічної основи для дослідження стану та перспектив розвитку економіки і відтворення інвестиційних ресурсів. Вона повинна забезпечити комплексний підхід до визначення об'єктивної потреби галузей у капітальних інвестиціях, а також можливостей суспільного виробництва щодо їхнього матеріально-речовинного наповнення, тобто потреби в устаткуванні, будівельно-монтажних роботах, найважливіших конструкційних матеріалах, виходячи з тенденцій і закономірностей науково-технічного прогресу, задач технічного переозброєння і відновлення виробничого апарату країни та відповідного науково-технічного і виробничого потенціалу галузей інвестиційного комплексу.

Основною вимогою до розроблення подібного методологічного забезпечення є відображення в ньому особливостей функціонування економіки в умовах ринкової трансформації, а також істотної зміни мотивації інвестиційної діяльності: ця зміна повинна виражатися в зниженні частки капітальних інвестицій, що йдуть на приріст виробництва продукції внаслідок введення нових потужностей, і в збільшенні частки інвестиційних ресурсів, що спрямовуються на розвиток ресурсозберігаючої техніки і технології, поліпшення умов праці, охорону навколишнього середовища тощо.

Таким чином, важливим завданням макрорівневого аналізу є дослідження проблем обґрунтування об'єктивних потреб виробництва в інвестиційних ресурсах, оцінювання можливостей їхнього матеріально-речовинного наповнення з боку галузей інвестиційного комплексу, узгодження оцінок перспективного рівня розвитку галузей й обсягів відтворення інвестиційних ресурсів. Для вирішення цих задач потрібні:

– інтеграція методів прогнозування потреби в інвестиційних ресурсах з результатами галузевих досліджень щодо відновлення основного капіталу, динаміки відтворювальної і технологічної структур інвестицій в основний капітал, структурних зрушень у виробництві устаткування, а також продукції будівництва під впливом науково-технічного прогресу;

– дослідження закономірностей відтворення основного капіталу у галузях, що виробляють товари та послуги, проблем впливу відновлення основного капіталу на відтворювальну і технологічну структуру інвестицій в основний капітал, питань формування інвестиційної потреби в устаткуванні і будівельно-монтажних роботах виходячи зі ступеня інтенсивності відновлення основних засобів і обґрунтування відповідної пропорції в розподілі навантаження між машинобудуванням і будівництвом;

– визначення макрорівневих вимог до перспективного рівня виробничого апарату машинобудування, технологій і продукції, що випускається; дослідження взаємозв'язків розвитку машинобудування та інших виробничих галузей;

– формування вимог галузей економіки до перспективних обсягів і структури продукції будівництва, основних технологічних процесів галузі, рівня її організації;

– моделювання системи функціональних і галузевих взаємозв'язків в процесі відтворення інвестиційних ресурсів і забезпечення ними натурально-речовинного наповнення капітальних інвестицій.

Виконання цих вимог дозволить оцінити ступінь збалансованості інвестиційної діяльності на мікрорівні, на рівні галузей, регіонів і ринків, а також з погляду на макроекономічний розвиток інвестиційного процесу [5].

Висновки і перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Вирішення сформульованих вище задач щодо забезпечення процесу відтворення інвестиційних ресурсів, взаємозумовленості потреби в капітальних інвестиціях та їхній ресурсній забезпеченості вимагає розроблення комплексного статистичного дослідження інвестиційної діяльності та інвестиційного процесу.

Використання для цього принципів системного підходу та статистичних методів дозволить досліджувати взаємозв'язок інвестиційних процесів, розвитку економічного потенціалу країни та ефективності функціонування економіки в цілому, і на підставі отриманих результатів в подальшому розробляти науково-обґрунтовані плани соціально-економічного розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 10.01.2012 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
2. Про місцеве самоврядування [Електронний ресурс] : Закон України від 01.01.2012 р. № 520-VI. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
3. Постанова Кабінету Міністрів “Про затвердження Програми розвитку інвестиційної діяльності на 2006–2015 роки” від 28.12.2005 р. № 1801.
4. *Базилюк Я. Б.* Конкурентоспроможність національної економіки України / Я. Б. Базилюк. – К. : НІСД, 2002. – 132 с.; Інноваційна стратегія українських реформ / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, А. К. Кінах, В. П. Семиноженко. – К. : Знання України, 2002. – 326 с.
5. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової. – К. : Основа, 2005. – 522 с.
6. *Кудряченко А.* Шляхи удосконалення надання публічних послуг громадянам в контексті децентралізації владних повноважень [Електронний ресурс] / А. Кудряченко, О. Здіорук, Д. Горелов. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/Juni/8.htm>.
7. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку : монографія / З. С. Варналій, А. І. Мокій, О. Ф. Новікова, О. Ф. Романюк, С. А. Романюк / Національний ін-т стратегічних досліджень. – К. : Знання України, 2005. – 498 с.

***Leschinsky V. P.* The total economic efficiency and its impact on the innovation potential of regions.**

The issues related to increasing economic efficiency and accelerated socio-economic development on the basis of the transition to an economy with the highest of advanced productive forces.

Key words: development, economy, efficiency, industry, region, company, productive forces, innovation, competitiveness, national economy.

Надійшла до редколегії 21.11.2016 р.